

Győri reflexiók

Emberi erővel forgatható, 4 méter átmérőjű polírozott, rozsdamentes acélból készült, 3 méter átmérőjű matt, csiszolt gránit-posztamentesen áll a felújított, átalakított győri Dunakapu téren (OCTOGON 2015/5) Pál Zoltán Munkácsy-díjas szobrászművész köztéri alkotása, a *PULZUS*. A hazai képzőművészetben még ma is, különösen a köztéri munkák között ritka a tükör/tükröződés témája, ezért is figyelemreméltó a *PULZUS*. A tükrőről, tükröződésről, a választásról idézzük az alkotó által leírtak egy-egy részletét. „A forgatható tükör, mint nagyítószögű optikai lencse képes befogni a teret és az embert, és minden mozdulatra változó szkennelt képet rögzít a városról, jelezve, hogy minden ott és akkor jelenlévőnek köze, viszonya van a városhoz és így módon minden emberi cselekedetnek nyoma van. Kortárs művek különböző tér-viszonyokat alakítanak ki a tükör használatával, néhányat meghivatkozom: Haegue Yang *BACK* címmel ovális tükröt állít ki a falnak fordítva. Csak sejteti a tükör jelenlétét, a tükör és tere nem látszik, de tudjuk, mit kellene látnunk. Günther Uecker *Cím nélkül* egyszerű aktusa mindennapos látványt emel ki: kerek tükör közepébe ütött szög határt sért, megszünteti a funkcionalitás működését és megsemmisíti a nem-valós teret. Jeppe Hein *Spiral Labyrinth* című installációja egy tükrölabyrinth, körben polírozott fémlapokkal. A tükrőtérbe lépve egyszerre látszanak a benn- és a kinnlevők, passzív kiállítás-látogatóból aktív képzőművészé válnak a nézők. Hreinn Fridfinnsson *Attending* című műve két fénykép egymás mellett, ahol a kéz két nyeles kézitükröt tart, egyiket a fűben, tükrözve e felhőket, a másikat a felhős ég felé fogja, a tükrőben a füves föld képe látható, mint egy utópisztikus ábrándként keveri az eget a földdel. A tükör metaforikus képessége az, hogy az irreális és utópikus térbe enged betekinteni, így a tükör nem csupán egy szimbolikus, másik világ jelképe, hanem maga a másik világ. Itt kell megjegyeznem, hogy a közbeszédben sikeres város, Győr, nyilvánvalóan eredményességét úgy tudja fenn-, és versenyben tartani, ha nagyon is tisztában van önmagával, újra és újra felméri lehetőségeit, kijelöli képzeletbeli határait. Az önmegismeréshez szükséges a közvetítő, a tükör, melynek funkciója a reprezentáció. Ez jelenség és jelenlét is egyben. Az önmegismerési folyamat változtatja át a várost és lényegében teszi halhatatlanná. A *PULZUS* láttatja a várost, múltját, jelenét és a mozgó toronydarukkal teli jövőjét.” Fotók: Körtvélyesi László

Egy metropolis építői

ÉPÍTŐMŰVÉSZEK YBL ÉS LECHNER KORÁBAN, SZERK.: ROZSNYAI JÓZSEF, TERC, 2015, 448. OLD.

ÉPÍTŐMŰVÉSZEK YBL ÉS LECHNER KORÁBAN

Nem csupán az építészeti nagy művek, de azok követői, s az átmeneti irányzatok képviselői együtt teremtik meg egy város karakteres szövetét. Többnyire „sztárépítészek” kvalitásosabb alkotásai jelentik ismereteinket, de fővárosunk építészete gazdagabb annál, hogy más architektúrák történetére ne lennénk kíváncsiak. Jelen kötet ily módon hiánypótló olvasmány a nagyközönség számára is.

A dualizmus idején megindult építkezések Budapestet a világ nagyvárosai közé emelték. E korszak két legendás alkotójára, Ybl Miklósról és Lechner Ödönre nagyobb figyelem irányult a 2014-es építészeti emlékévkben. Az idén megjelent kötet e két legenda egy-egy tehetséges tanítványának, kortársának életművét mutatja be 15 lebilincselő tanulmányon keresztül. Ízelítőként olyan magyar, s a Monarchia más területeiről érkező alkotók munkáit elemzik, mint a több formanyelven alkotó,

Párisi udvart tervező Schmahl Henrik; az attrakzív vasszerkezetekkel operáló Nay Rezső és Strausz Ödön; a pártázatos budai postapalota építész, Sándy Gyula; vagy a síkszerű homlokzatdíszítésével modern tendenciák felé mutató Baumhorn Lipót.

A taglalt kor építészetének kutatására nagy hangsúly helyeződött az utóbbi időben. Ez érvényes a Pázmány Péter Katolikus Egyetem művészettörténet szakán is, ahol a Rozsnyai József által 2010-ben alapított Pázmányos Építészettörténeti Klubjának diplomásai a szerzői és műnei. Az olvasó először átfogó képet kap a korról, Európa és hazánk építészeti feladatairól, stílusirányzatairól. Az ezt követő tanulmányok szerkezeti felépítésükben eltérnek, de követendő, élvezetes fogalmazásokkal élő, gazdagon illusztrált írásokról van szó, melyek megtalálták az egyensúlyt: a szakmai és szélesebb közönséget egyaránt megszólítják. (Pleskovics Viola)